

lengvinimą buvimo Lenkijoje, bet kada jau visiskai pasisektų pergalei, ir nutildyti norus ir sieki- mus lietuvių, tasyk visas maskoliskų valdžių bjaurumas kreipsis prieš lenkus, prieš kurias juk vieni per silpni būtų idant su nauda priešintis ir gintis galėtų. Pildant spangai maskolių norus, jų nepagėrysi, tikrai besotyste padidinti galima.

Sernas,

## Gruzinai ir jų padejimas.

Su kuom priverstas eiti gyventi, turi pasipažinti, o pasipažinęs, kiekviens gali nuspręsti su kuom galima ir pridera susiartinti, o nuo ko atsitraukti; su kuom galima susidraugauti o nuo ko saugotis. Tankei kalbame ir rašome, kad reikia mums su ta ar kita tauta susibicziuliuoti ir savo reikalus sujungti su reikalais kitos tautos, žinoma tokios, kurios padejimas artinasi prie mūsų padejimo. Mūsų laikraščiai garsina, kad reikia mums susidraugauti labiansai su mums giminingais latviais, bet tie pats laikraščiai nesistengia mus su tais mūsų pusbroliais supažindinti. Iš tikro mes labiau pažįstame vokiečius, anglionis, prancuzus neg giminingus latvius. Be pažinties-gi negalimas nesusidraugavimas, bereikalo prieto mes kviestume, bereikalo šauktume — neatsilieps nieks ant tokio šauksmo; ant galo neužtenka mūsų noro susidraugauti, bet reikia, kad to norėtu ir kita pusė. Apie tokį abipusinį norą negalime žinoti be savitarponės pažinties: neužtenka mums norėti susijungti su tuom ar tuom tautiškų gajvalu Maskolijoje, bet reikia kad ir tas, su kuom mes norim draugauti, tą patį norą turētu.

Tarp Maskolijos tautiškų gajvalų yra gruzinai, kitaip georgijenas vadinami, arba kartveli, kaip jie pats save vadina, kurie, prijausdami savo silpnumą, norėtu su mumis ir kitais svetimais Maskolijos gajvalais susidraugauti, jeib tik pas mus tokius jau neturėtum. Prieš dešimt metų, kada Nowoje Wremia graudingų balsu pradėjo garbinti pasiėlgimą valdžių su svetimais gajvalais vakarinių viespatystės parubežių ir kvietė jas neapsistoti panciojime tų gajvalų, tuomsyk jau koksai ten gruzinas atsiunte į redystę to laikraščio užtarimą už panciojėjus svetimus gajvalus, ipac už lietuvius ir nurodė visą paikumą ir nenaudingumą tokių darbų. Žinoma, kad Nowoje Wremia nepatalpino to protesto gruzino, bet negalėjo užslėpti savo piktumo užtatai, kad koks ten gruzinas iszdryso nupeikti jo maskoliską patriotizmą. Mes lygei ne bandėme placziaus su gruziniais susipažinti.

Tautiškas padejimas gruzinų panašus labai į mūsų padejimą: nors jie daugiaus turi laisvės dėl savo tautiškų darbų, bet jų skaitlius yra mažesnis ir jie apsigyvenę rytų kraštuos; ant galo ir pati, nors problematiška tikrai, laisvė stume tanta į mlegą. Daugelyj vienok tautiškų darbų, ipac-gi rašlyviškuose darbuose senai jie mus pralenkė. Poezija gruzinų, jai ne skaitliumi, tai jau verte savo gal kaip kokiosd jos dalyse lygintis net su poezija tų saivaldiškų tautų; apysakos yra verstos

ir į svetimas kalbas. Tifise yra gruziniškas teatras su atsakančiu originališku repertuoru, ko mums truksta ir ko dar ilgai gal neturėsime, nes nė poetai, nė dramaturgai ant pašaukimo ne atsiranda, o nuo nepašauktų visokių giesmapalaikių tegul dievai mūsų rašlyva apsaugos!

Laikraščių gruzinai tur mažiaus nengmes, nes mes ir skaitlingesni ir su nuomonėms sunkiaus mums yra susitaikyti: mokame mes peikti darbus kitų, bet savo darbais mažai prisidedame prie pagerinimo darbų kito pulkelio ir pertai mūsų partijos dirba kaippo vienstoviai žmonės, mokanti, tik išjuokti, apskirti arba nupeikti darbus kitų. Pas gruzinus yra kitaip; jie turi vieną kasdieninį gruziniškos visuomenės laikraštį „Ivoris“, kuriame dirba žmonės visokių nuomonų; redytojumi jo yra kunjgaikštis Cavcavadze, įtekingas labai tarp gruzinų. Jo apysakas, poematus ir dainas pažįsta kiekvienas beveik gruzinas. Kiti laikraščiai yra specijališki, taip: Kunjgaikštienė Tumanova išleidžia kasdu mėnesiu išeinanti laikraštį dėl vaikų „Dzedzili“ (Dyrva). Yra dar išeinanti kas nedele laikraščiai: „Meurno“ (Kinjkaš) — specijališkas žemdarbystės laikraštis, kurio redytojumi yra Sumchanow ir dvasiškos įtalpos laikraštis „Mekemai“ (Pienuo), išleidžiamas kunjgo Gambašidze.

Publicistika gruzinų yra jaunesnė už lietuvišką: pirmas jų laikraštis literariškai-moksliskas atsirado 1854 m.; išeidavo kas mėnesį. Redytojumi jo buvo pažįstantis gerai mūsų kraštą garsus Gruzijoje dainius kunjgaikštis Eristavi. Jisai tarp kitų išverte iš Mickiewicz'io įžangą pon. Tadeušo: „Lietuva tėvynė“. Tą mūsų kraštą garbinanti giesmė taip gruzinams patiko, kad po jos įtekmelatsirado daug gruziniškų poematų garbinančių panašiais žodžiais savo tėvynę. Tikrai galima yra sakyti, kad Eristavi yra tėvu naujos gruziniškos poezijos, nes beveik iki jam buvo tikrai poezija dvasiška; po jo įtekmė vystėsi nauja svietiška poezija.

Pirmąjį gruzinišką laikraštį uždėjo, kas-gi, tai galėtų tikėti, maskolių ciecoriaus vietinikas ant Kaukazo, kunjgaikštis Voroncov, bet tasai laikraštis ne ilgai laikėsi: nustojus pašalpai nuo valdytojo aprubės, užbaigė savo gyvenimą. 1860 m. vėl atgijo, bet jau be jokios nuo valdžių pašalpos ir be jokio su joms susirišimo. Iki šiam laikui buvo gymusių 11 laikraščių, iš jų gi geriausė, laikraštis „Drošba“ (Laikas) valdžios uždraudė, kiti-gi negalėdami nuo abonentų užsilaikyti, patys užbaigė savo gyvenimą, nes išdavėjai, kaip neturtingi negalėje jų ilgai palaikyti.

Nors Gruzija ne užkariauta maskolių, bet pati, be kraujo praliejimo, jų valdžiai pasidavė, bet šiandien ne syki jaučia skaudžia maskolių ranką ant savo sprando. Maskoliai, apindami tą kraštą po savo sparnu, žadėjo gyventojams rupintis visada apie reikalus ir naudą ten — buvių gyventojų. Kaip ta pažadėjimą ispildė, rodo tai griuvesiai apleistų dvarų ir klostorių, bet užtatai dangybė maskoliskų kolonistų apsedusių gruziją su valdžių pagelba. Neuzdrausta dar gruzinams savo kalboje knygas ir laikraščius spaudinti, ne uždarytos dar



dėl jų valdžių vietos, bet ant tų linosybių ir pasibaigia visos maskolių geradėjystės. Kaip unitus privertė valdžios Maskolijos staciatikiams pastoti, tokiu pat budu ir gruzinai staciatikiams pastoja, nors jie buvo ormenisko tikėjimo.

Stelli.

### Sfinksas.

(pagal Turgenev'ą.)

Gelsvai pilka, išviršaus puri, apačioj kieta smyltis. smyltis be galo, be krašto.

Ir ant to smylčių ploto, ant tų marių negyvų dulkių kyšo galva Egipto sfinkso.

Ką nori pasakyti didelės atkištos lupos, tos išpustos šnervės — ir tos akys po augštais antakiais, tos užmiegotos akys?

Ir tas veidas nori ką pasakyti! Jis net sako — bet viens tik Edipas moka atmint ta mįslį ir suprasti tą kalbą be žodžių.

Ką! Tai juk as pažįstu tą veidą . . . jis suvis neužnesa ant Egipto sfinkso. Balta, žema kakta, ploua, ~~o~~ nosis, siauros lupos ir tos nedidelės akys . . . o ant galvos plaukai žemyn sušukuoti . . . Tai juk tu Baltrau, Jenai, Petrai, Lietuvi, žemaiti, mano beraeli! Ar gi senai pakliuvai tu į sfinksus?

Ar ir tu nori ką ten pasakyti? Taip; ir tu taipgi — sfinksas.

Ir akys tavo — tos drumstos, gilios, akys — taipgi sako . . . Ir jų kalba be žodžių.

Tiktai kur tavo Edipas?

Ach? O lietuviškas sfinkse! Negana. užsidėti šliktele\*), idant tapti tavo Edipu.

A. iš B.

Jarmulk-šlikta) — elė, žodis Vilkmergės pav.

### Muitas (mokesčiai) nuo mainikavimo arba prekystės ir amatu.

Gudijos ir musu mainas.

Iki 1865 metų mainininkai arba prekėjai Gudijoje buvo dalinami į tris skyrius arba gildijas: mainininkai 1<sup>os</sup> gildijos su turtu 15,000 rubl., antros — su turtu 6000 rubl. ir ant galo trečios su turtu 2400 rublių.

Pirmutinė ir antroji gildijos mokejo tada muitą išnesantį 4% nuo turto ir 10% nuo maito ant kelių; trečioji gildija muitą mokejo nevienodai: dideliuose miestuose po 66 rublius; mažuose po 43 rubl., o miestuose turinčiuose palengvinimus, po 30 rubl. To nerukuojant, mainininkai mokejo dar maitą asabišką, kurs nuo kožnos „miesėioniškos dūšios“ išnešdavo po 2 rubl. 29 kap. —

Pylioniškas maitas nuo „miesėioniškos dūšios“ metuose 1863 tapė atmainytas, o vietoj jo buvo uždėtas maitas amatininkiškas, nuo visų šakų mainikavimo, laikimo traktieriu į karčėmu, nuo furmanystės, fabriku, varstotu, malumu, ir nuo pagalbininkų arba gizelių.

Vietoj pirmbuvusiųjų trijų gildijų potam tapė itaisytos dvi. Pirmutinė moka 565 rubl. To nerukuojant, draugystės ant akcijų, bankui ir kredito užvedimai, prie maito augščiaus paminėto, dar primoka po 635 rubl. Antroji gildija, žiurint pagal vietą, moka 40 iki 120 rublių. Trečios, kurios pirmiaus prigulėjo trečiajai gildijai, galima įgyti nusiperkant daleidimą ant smulkaus mainikavimo, už ką reikia mokėti, taip-pat pagal vietą, nuo 10 iki 30 rublių. —

Už liudyjimą ant išvežiojamo maito mokasi po 16 rublių, o už maitą peksčiai vedama — 6 rubl. liudijimas dėl pagalbininkų 1<sup>os</sup> klasos parsiduoda po 35 rublius, o antros — po 6. To nerukuojant, dar prie maito liudijimų reikia nusipirkti biletus del maitbučio. Amatų užvedimai dalinasi ant trijų kategorijų augščiaus primintų ir penkių klasų pagal vietą; moka maitą nuo 3 iki 30 rb.

Raštai daleidžiantį maitą tur buti išduodami netiktai pagal maito didumą, bet taip-pat ir pagal tavorų skyrij. Istatimai 1865 metų skyria maitą į hurtinį, smulkų ir krėminį. — Kožnam skyriui, po nusipirkimui atsakančių liudyjimų, iduoda atsakančias laisves arba uždraudimus. —

Kožnas supras, kaip sunku yra tikrai nuspėti, ka mes turime rokuoti smulkiu maitu, o ka kromintu — todėl po visa Gudiją kasmet buvo dešimčiai tukstancijų surašyta protokolų apie nusipirkimą neatsakančio liudyjimo maito. Maito inspektoriai vien tuom ir užsiima, nieko kito negalėdami daryti. Gana bus pasakyti, kad greit per pus pas mainininkus atsiranda ant maito liudyjimui neatsakanči. — Šiandien finansų ministrija, ant to patėmidama, nori pertaisyti tiesas apie mokejimą maito už maito vedimą. —

Ant galo turime pasakyti, jog Gudijoje\*), apskritai imant, puse vieno nuošimčio visų gyventojų maitų, užsiima — maitu, dėl kurio liudyjimui turbut perkami. —

Jegut mes pagal tą patį saiką ir ant musų tikrosios Lietuvos atsižiurėtumem, tai ten savo mainininkų turėtumem rasti apie 15,000. — Argi taip pas mus dedasi? Man rodosi, kad po visa Lietuva lietuvių tikrų mainininkų dangiaus ne rasime, kaip kokį 150 — o gal da ir tai per daug? Jegut-gi taip — tai aiškej matome, jog musų krašte tarp lietuvių mainas yra šimta kartų mažiaus išsiplatines, kaip tarp gudų. . . . Tas-gi vėl baisei apgallėtinas yra daigtas, labiausei vėl dėlto, kad musų krašto padėjimas del maito labai sauhet yra sutaikintas. Mes esame ant kelio tarp rytmetinės ir vakarinės Europos ir iš to padėjimo, jegut tiktai savo buda permaintytumem, didėj pasinaudoti galėtumem. O dabar? — dabar viską mes į žydų kešenius sukrauname, atiduo-

\*) Pagal knigo p. Tierschev'o.